

Jabier Muguruza

Haur literaturan ahots berezia eta oso pertsonala duen idazlea

IÑAKI ZUBELDIA

Biografia

Jabier Muguruza 1960an jaio zen Irunen, eta bost urte zituela musika munduan murgildu zen, akordeoia jotzen. Zazpi urterekin Europako txapelketa eskuratu zuen instrumentu horrekin, Holandan, haurrentzako kategorian. Gerora, Frantzian, Italian eta Alemanian irabazi zuen lehiaketa hori.

Zuzenbide eta Pedagogia ikasten hasi zen, baina musikara dedi-katzea erabaki zuen, azkenik. 1982an uko egin zion soldaduskara joa-teari.

Hainbat urtez kontzertuak ematen aritu ondoren, proiektu musikal ezberdinetan parte hartzen hasi zen, eskusoinuaz beti ere, bai rock bai kantautore munduan: Zarama, Imanol, Kortatu, Antton Valverde, Xabier Lete, Delirium Tremens...

1989an, bide pertsonalago bati ekinez, haurrentzako disko bat grabatu zuen, “Ja, Ja” izeneko (IZ, 1989). 1990ean Les Mecaniciens pop taldea sortu zuen, modu horretara hiru lan kaleratu zituelarik: “Erabakia” (Elkar, 1990), “Ia Xoragarria” (Elkar, 1992) eta “Euskadi jende gutxi” (Esan Ozenki, 1993).

Era berean, Joxe Ripiauren partaide ere izan zen, taldearen sorreratik 2000. urtean desegin zen arte. Honako diskook kaleratu zituzten: “Positive Bomb” (Esan Ozenki, 1996), “Karpe Diem” (Esan Ozenki, 1997), “Paradisu Zinema” (Esan ozenki, 1998) eta “Bizitza triste eta ederra” (Esan ozenki, 2000).

Kantautore gisa 94an hasi zen lanean, orain arte honako diskook kaleratu dituelarik: “Boza barruan” (Elkar, 1994), “Kitarra bat nintzen” (Elkar, 1996) “Aise” (Elkar, 1997) “Fiordoan” (E. Ozenki, 1999), “Hain guapa zaude” (Metak, 2001) “Enegarren postala” (Resistencia, 2003), “Liverpool-Gernika” (Hirusta Records, 2004), “Abenduak 29?” (Resistencia, 2005), “Konplizeak” (Elkar, 2007) “Taxirik ez” (Resistencia, 2009), “Bikote bat” (Resistencia, 2011) eta “Beste hogeit” (Resistencia, 2013). Testuei dagokienez, Muguruzarenak berarenak dira batzuk, eta, gainerakoak, Iñaki Irazu, Bernardo Atxaga, J. Luis Padron, Harkaitz Cano, Inazio Mujika, Gerardo Markuleta, Lourdes Oñederra, Joseba Sarrionandia, Xabier Leterenak...

Hainbat disko-liburu eta obra kolektibotan parte hartu du, hala nola: “Nueva Etiopia”, Bernardo Atxagaren obraren inguruan, “Cantame mis canciones”, Jackson Browneren omenez, “Ehungarrenean hamaika”, Lauaxetaren testuetan oinarriturik, “Está en nuestras manos”, Amnesty Internationalen ekimena, “Itsasoan urak handi dire” Julen Lekuona zenaren omenez, “Euskadi Galiziarekin”, “Hau da ene ondasun guztia” Joseba Sarrionandiaren obraren inguruan, “Acordes con Leonard Cohen”, Leonard Cohenen omenez, “La mano que mece la luna”, “Bidean aurkitu zintudan”, Mikel Errazkin zenaren omenez, “Mundo Café”, “Plaza 2001-2003?”, “Catorze poemas, catorze cançons” Maria-Mercè Marçal zenaren omenez...

Jabier Muguruzak, Euskal Herritik kanpoko zirkuitoa ireki eta zabaltzea lortu du. Espainiar estatuan presentzia sendoa izateaz gain (Katalunian, bereziki), lan egin du Frantzian, Estatu Batuetan, Alemanian, Marokon, Erresuma Batuan, Brasilen, Polonian...

Musika-aldezkariek ezberdinek maiz aukeratu dituzte Jabierren diskoak urteko onenen artean, estatu mailan. “Aise”, konkretuki, 90. hamarkadako disko onenetan azaldu zen, Rockdelux-eko kritikariek egindako zerrendan.

“Hain Guapa Zaude”, euskal diskorik hoberena izendatu zuen Academia de las Ciencias y Artes de la Musica delakoak, 2002ko Musikaren Sarietan. Sari bera jaso zuen Acemiatik 2006an eta 2008an.

2001. urtean, Cova del Drac jazz-club mitikoaren berrirekitzearren kariaz, hainbat kontzertu ematera gonbidatu zuten Muguruza. Beste gonbidatua, Charlie Watts izan zen.

2002an, “Ba al daki norbaitek, benetan, zer ordu den?” izeneko sortze lana eskaini zuen Donostiako Kursaalean, *Plaza* jaialdiaren barruan. Bertan, musika, testua eta bideoa uztarturik azaltzen ziren.

Jabier Muguruza Liverpoolera joan zen 2004an, Paul McCartneyk sorturiko L.I.P.A eskolak (Liverpool Institute for Performing Arts) gonbidatuta. Han, ikasle onenek osaturiko taldearekin aritu zen lanean, irakasle, euskal kantariaren errepertorioa prestatzen. Ondoren, bira bati eta disko grabatzeari ekin zioten.

2006an, Grec Bartzelonako jaialdiaren irekitze kontzertua protagonizatu zuen, Javier Ruibal eta Quico Pi de la Serrarekin batera.

Sinead O’Connor, John Mayall, Mélissa Laveaux, Joe Henry eta Jabier Muguruza izan ziren “Arrecife de las Músicas” jaialdiaren 2010. urteko edizioaren kartel-buru.

Urte berean, “En persona” zikloko bigarren ediziora gonbidatu zuten, Juan Perrorekin batera.

Literatur lanari dagokionez, 90. hamarkadaren hasieran Emak Bakia literatur klubeko sortzaile izan zen, beste hainbat idazle eta musikarirekin batera: Bernardo Atxaga, Ruper Ordorika, Jose Mari Iturralde, Maria Garikano eta Iñaki Irazu, besteak beste. Klubak Garziarena fanzinea eta liburu sorta argitaratu zituen.

Ordudanik Erein argitaletxean haur literaturako zazpi liburu publikatu ditu Muguruzak: “Sei lagun, sei sekretu” (1994) “Gabon Guanito” (1995) “Sebas leihotik begira” (2001) “Zubi misteriotsuan” (2001) “Asteburu bat tren zaharrear” (2004) “Amapola oporretan” (2006) eta “Jon eta zaldiak” (2009); baita helduentzako beste hiru ere: “Bizitza pusketak” (1996), “Laura kanpoan da” (1999) eta “Hilen logika ezkutua”, (2014). Modu berean, azken urteotan, artikulu andana idatzi ditu hainbat komunikabidetan.

1997an “Itzultzaile bat Parisen” eta “Groenlandiako lezioa”, errezitaldi musiko-literarioak ematen ibili zen, herriz herri, Bernardo Atxagarekin batera. 2001eko Frankfurteko liburu azokan izan zen, Euskal Editooren Elkarteak gonbidaturik. Beste hainbat idazlerekin ere aritu da zuzenean: Patxi Zubizarreta, Iban Zaldúa, Harkaitz Cano, Rikardo Arregi...

2005ean antzerkirako musika konposatzen hasi zen, obra desberdinetarako: “Groau”, “Zeta”, “Sommer Jaunaren istorioa”, “Aitarekin bi-

daian”... Urte berean, “Mara-mara diskak” izeneko haur disketxea jarri zuen martxan.

2008an, Fira de la Música de Vila-secako saria eman zioten, Angel Unzu eta Mireia Otzerin jauregiarekin batera emandako kontzertuagatik.

2014an, Barnasants jaialdiko kontzertu onenaren saria eman zioten, Mikel Azpirozekin batera emandako saioagatik.

Radio Euskadiko ohizko kolaboratzailea da 2002. urtetik.

Musika eta literatura lantzen jarraitzen du Muguruzak, bitartean proiektu desberdinetan parte hartzeari uko egin gabe (“Paradisuz” errezitaldia ematen ari da, Bernardo Atxagarekin batera, eta “Denbora bere lekura” Gerardo Markuletarekin).

Bibliografia

Liburuak

Sei lagun eta sei sekretu, Erein 1994, Haur eta gazte literatura.

Gabon Guanito, Erein 1995, Haur eta gazte literatura.

Bizitza pusketak, Erein 1996, Helduen literatura.

Laura kanpoan da, Erein 1999, Helduen literatura.

Zubi misteriotsuan, Erein 2001, Haur eta gazte literatura.

Sebas leihotik begira, Erein 2001, Haur eta gazte literatura.

Asteburu bat tren zaharrear, Erein 2004, Haur eta gazte literatura.

Amapola oporretan, Erein 2005, Haur eta gazte literatura.

Jon eta zaldia, Erein 2009, Haur eta gazte literatura.

Hilen logika ezkutua, Erein 2014, Helduen literatura.

Beste hizkuntzetara itzulitako obrak

Laura kanpoan da (En ausencia de Laura), Atenea, 2009, gaztelania.

Laura kanpoan da, *Ããðíèèà*, 2011, errusiera.

Diskoak

Ja, Ja, IZ, 1989 (umeentzako diskoa).

Boza barruan, Elkar, 1994.

Kitarra bat nintzen, Elkar, 1996.

Aise, Elkar, 1997.

- Fiordoan*, Esan Ozenki, 1999.
- Hain guapa zaude*, Metak, 2001.
- Enegarren postala*, Resistencia, 2003.
- Liverpool - Gernika*, Hirusta Records, 2004.
- Abenduak 29*, Resistencia, 2005.
- Nire gorputza*, Mara Mara, 2005 (umeentzako diskoa).
- Konplizeak*, Elkar, 2007.
- Taxirik ez*, Resistencia, 2009.
- Bikote bat*, Resistencia, 2011.
- Beste hoge*, Resistencia, 2013

Sarrera

Istorio bikain batekin hasi zuen haur literaturako ibilbidea Jabier Muguruzak, 1994an. Lehendik ere ezaguna zen musika munduan. 1989an *Ja Ja* izeneko umeentzako diskoa kaleratu baitzuen IZ etxearekin. 1990ean Les Mecaniciens pop taldea sortu zuen, talde horren izenean hiru lan kaleratu zituelarik: “Erabakia” (Elkar, 1990), “Ia Xoragarria” (Elkar, 1992) eta “Euskadi jende gutxi” (Esan Ozenki, 1993).

Baina nonbait haur literaturaren munduak ere jo zuen Jabierren sormen tailerreko atean eta obra bikaina eskaini zuen honek: *Sei lagun eta sei sekretu* (Erein, 1994). Nire uste apalean Jabierrek idatzi duen obrarik ederrena haur eta gazte literaturaren munduan, eta arlo horretako edozein antologiatan egon beharko lukeen obra da, hain zuzen. Egia esan behar bada, ez nuen ezagutzen lan hau eta irakurri bezain laster txundituta geratu nintzen eta erreseina-iritzi-balorazio hau idatzi nuen nire apunteetan orduan eta oraindik ere hitzez hitz mantentzen dut:

«Istorio zoragarria, maisuki kontatua. Liburu hau harribitxi berezi horietako bat da. Haurtzaroko usaina dario bere orrialdeei, samurtasuna, naturaltasuna, umeen bizimodu inuzentea, xumea eta, aldi berean, aberatsa eta ezustekoz eta bizikizunez betea ageri da orrialde hauetan. Harrigarria da nola lortu duen Jabier Muguruzak haurren psikologian sartzea eta hauen mundu oniriko eta fantasiar betea eguneroko errealismoarekin lotzea. Eta, istorio zirraragarria kontatzeaz gain, koadrillaren leialtasunari buruzko kantu zoragarria da, animalien ganako maitasuna,

begirunea eta enpatia zeharka eta ia konturatu gabe, baina lanbroa bezala mela-mela egiterarino sartzen dizuna.

Bi neska, bi mutil eta bi txakurrek osatzen dute koadrilla. Maritxu da protagonista eta esan dezagun koadrillako liderra: beti umoretsu, bere amona bezala, besteen sekretuak eta penak entzuten eta goxatzen ditu.

Egun batean, koadrillakoei proposamen hau egiten die: beti berak besteen sekretuak entzun eta gorde partez, seiek entzun eta gordeko dituzte aitorpen ezkutu horiek. Hala, askoz sekretu indartsuagoak izango dira.

Beren barneko kontuak kontatzerakoan, koadrillako pertsonaia bakoitzaren izaera laino artetik bezala azaltzen joango da poliki-poliki. Txabola batean, mahai itxuran jarritako bi fruta kaxaren inguruan, biltzen dira beren sekretuak kontatzera, egia esango dutela zin eginez aurretik:

Mikel Lanperna: Koadrillako gazteena da, urduria... Osabak Kubara joan behar du ezkontutakoan... Kuba oooooo urruti dago. Familia osoa aireportura doa.

Han, eskailera mekanikoak gora eta behera dabilta. Gora doazen eskaileratan beherantz joaten dira umeak, eta beherantz doazenetan gorantz... Haurren inozentzia eta jolasgura ederki islatuta ageri dira. Naturaltasuna atsedean iturri eta umore sortzaile...

Kristaleratik begira daudela, hegazkina aireratzen da... eta gero laino handi batean sartzen.

—Hori al da Kuba? —galdetzen du Mikelek lainoa seinalatuz.

Gurasoek eta beste guztiek barre egiten dute. Mikel haserre jartzen da. Gurasoekin ez du hitz egingo gehiago (kasketa hori pasatu arte); greba antzeko jarrera. Zerbait behar duenean keinuez eskatuko du...

Lagunek ez dute ulertzen Mikelen jarrera, baina Maritxuk kontso-latu egiten du.

Marijo Negarra: Beti negarrez aritzen den neska. Zin egitearen zeremonia garrantzitsua da, denek egia esan behar baitute eta sekretua kontatu. Kontatzen hasteko lotsa izugarria sentitzen du, eta pixagurea daukan aitzakia jartzen du, une latz hura atzeratzeko.

Erremediorik gabe bere sekretua kontatu behar:

Nire sekretua oso motza da. Jendeak lo egiten du deskantsatzeko eta goizean esna egoteko. Niri kontrakoa gertatzen zait. Gauean ezin dut lorik egin; gero, azkenean lo hartzen dut. Eta goizean, lur jota esnatzen naiz, guztiz lo. Eta ez naiz ausartzen gurasoei nire arazoa kontatzen, bestela auskalo zer egingo luketen hain alaba arraroa daukatela jakinez gero.

Maritxuk berari ere horrelako zerbait gertatzen zitzaiola azaldu zuen; besteek, gero, antzeko zerbait esan zuten. Marijo negarra ez zen hain arraia sentitzen jadanik.

Hau dena samurtasun handiz, gozo, umoretsu, sentiberatasunez, baina sentimentalkerian erori gabe...

Iñaki Marmar: Triste dabil bere sekreturik handiena kontatu behar duelako. Gurasoek ez dakite zer gertatzen zaion, lagunek ere ez. Kontatzen badu, gauzek lehen bezala jarraituko al dute? Kasurik egingo al diote?... Gaixo jartzen da sekretua kontatu behar duen goizean: tripako mina, eztarriko mina, buruko mina... Amak errieta egin eta zigorra jartzen dio: hiru egunetan ohean, etxetik atera gabe. Baina arratsaldean ezustekoa: bere lagunak (txakurrak barne) bisitan etorri zaizkio tarta eta guzti. Oso jator egon dira berarekin eta pastel handi bat ekarri diote opari. Maitatua sentitu da eta bere sekretua kontatu behar duela erabaki du. Eta honela kontatzen die ...”batzuetan zuekin pixka bat jenio txarrez egoten naizela...” Denek barre egiten dute: “pixka bat”... Iñakik alde egiten du. Barkamena eskatu eta berriro aitortzen du: ...”ni ez nagoela umore txarrez nahita joe, niri ez zaidala horrela egotea batere gustatzen joe, baina badudala amorru bat barruan bakerik ematen ez didana joe.” Pozik geratu da bere sekretua kontatuta. Lagunak harriturik. Orain hobeto ulertzen dute Iñakiren jarrera.

Ttipi eta Txiki txakurrak: Txabola barruan txakurrak zaunka hasi ziren, ume guztiak zutik jarriz. Txakurrak korrika abiatu ziren eta umeak atzetik. Mendi aldera joan ziren. Asko ibili ondoren, erreka baten ondoko haritz erraldoi baten parean geratu ziren zakurrak lurrera begira. “Hildakoren bat ote dago?” Txakurrak lanean hasi ziren aztarrিকা. Goroexago lurretik hezurak atera zituzten, hezur piloa. Ume batek he-

zurra urrutira bota zuen. Bi txakurrak joan, hezurra berriro ekarri eta hezur guztiak lurpean gordetzeari ekin zioten.

Hurrengo bileran, txakurrei eskatu zitzaaien haiek bi zirela eta bigarren sekretu bat kontatu behar zutela. Berriro korrika abiatu ziren mendirantz. Urruti samarrera joan ziren harizti bateraino ailegatu arte. Han txakur zaunkak entzun zituzten edota ia otsoen alarauak ematen zutenak. Bi dozena txakur herritik bi kilometrora azaldu ziren, arraza guztietakoak: handiak, txikiak, marroiak, txuriak, pinttoak... Udatiarrek mendian abandonatutako txakur gosetiak ziren, orain basati bihurtuak. Ttipik eta Txikik hezurra haiantzako biltzen zituzten, haien gosea hasetzeko. Mikel Lanpernak hauxe esan zuen: “Monumentu bat merezi dute txakur hauek”.

Esperientzia haren ondorioz, aldaketa garrantzitsuak eman ziren lagunarteko harremanetan: beste errespetu bat elkarrekiko, Iñaki Marmar samurragoa zen lagunekin, Marijo Negarrek barre ere egiten zuen orain, Mikel Lanperna lasaiago zegoen, txakurrak inoiz baino alaiago eta Maritxu, beti bezala, umore onez.

Maritxu: Besteek ez zuten pentsatzen Maritxuk sekreturik eduki zezakeenik. Beti berari kontatu izan zizkioten sekretuak... Baina Maritxuk ere bazuen bere sekretua: “Iaz, urriako egun batean, makilatxo bat hartu eta lurrean aldatu nuen... Handik gutxira makil hura zuhaitz ttipi bihurtu zen. Adaxka pare bat bota zituen aurrena eta gero beste bi, hostoak zituztenak. Eta arbola gero eta handiagoa egiten hasi zen. Ni egunero joaten nintzen bisitatzer. Nire gauzak kontatzen nizkion eta horrela hazi egiten zen. Gabonetarako aste bat falta zela hostoen artean koloretako paineluak ateratzen hasi ziren. Inork ez zion sinesten kontatzen ari zena. Herrian ere bere garaian ez zioten sinetsi. Bere amonak bakarrik eta esan zion kontuz ibiltzeko kontu horiekin. Amonak herritar batzuk konbentzitu zituen eta gero jende gehiagok sinetsi zuen. Azkenean festa bat antolatu zen arbola haren inguruan. Paineluak jendearen gainera erori ziren festa hartan.

Baina sekretuaren bigarren partea falta zen: “Hori ere bai?”, galde-tu zuten beste lagunek. “Ni beti ez naiz alai eta pozik egoten. Batzuetan triste ere egoten naiz... eta jakinda ere inguruan jende anitz dagoela, jende hori nigandik urrun sentitzen dut, hau da batez ere tristetzen nauena, zuentzat... batzuetan marimaixu bat naizela jakitea eta horrela koetan desberdina izatea gustatuko litzaidake...” Maritxuri malkoak isu-

ri zitzaizkion... Denak triste jarri ziren... “Ikusten? Tristura ere poza bezalaxe kutsatu egiten da eta nire erruagatik ez dut inor triste ikusi nahi.”

“Ni noizean behin triste egoten naiz, bai, eta horrelakoetan, landatu nuen zuhaitzera joaten naiz. Hantxe egoten naiz, isilik, lasai, ... edo nire penak kontatzen dizkiot. Orduan, berak paineluren bat askatzen du, malkoak lehortu ahal izateko. Kontsolatu egiten nau zuhaitzak, eta berriro ere indartuta sentitzen naizenean, herrira bueltatzen naiz, jendearekin egotera, alai.”

Maritxuk gonbidatu zituen, triste zeudenean, zuhaitzera joan zitezela kontsolatzera.

Lagun guztiak ilaran jarri eta zuhaitzerantz abiatu ziren mantso-mantso, bihotzean poz ezkutu bat zutela.

ZORAGARRIA!!! Haur literaturako antologietan azaldu beharreko obra!»

Hauxe izan zen *Sei lagun eta sei sekretu* irakurri bezain laster egin nuen iruzkina eta halaxe mantentzen dut, narrazio bizi eta hunkigarri batean gizarteko baloreak ezkutuan txertatzen jakin duelako idazleak: elkarrenganako begirunea eta leialtasuna kuadrillan, kidesasuna eta jarrerara jator eta konpontzaileak bilatzeko ahalegina, naturarenganako maitasuna, txakurren solidaritatea udatiarren jokabide koldar eta bihozgabearen aurrean...

Eskola guztietan gomendatuko nuke liburu honen irakurketa eta lanketa sistematikoa, barruan dauden balore guztiei zukua ateratzeraino.

Ondoren, 1995ean, *Gabon Guanito* izeneko obra argitaratu zuen Jaber Muguruzak. Hona hemen liburu honi egin diodan iruzkin-balorzioa:

«Liburu berezia da, lehenengo liburutik nahiko desberdina, nahiz eta prosa erraza eta argia erabiltzen duen egileak lehen liburuan bezala. Estilo freskoa da, samur irakurtzen dena eta tartetan ironia eta umore zipritzinak dituena.

Bestalde, arazoz beteriko ume baten, Juanitoren, bizia kontatzen du Satur ipurtargiaren lagun egiten dena. Lehenengo liburuan bezala animalianagako hurbiltasuna eta maitasuna ageri da istorio honetan ere, eta azkenean, ipurtargia izango da mutiko alferra, erdi gaixoa, maniati-

koa... sendatu eta ohetik altzaraziko duena, bi hilabete ohean eman ondoren. Amaren izaera eta jokaera ere nahiko gogorra da, sarritan errietan egiten dio Juanitori beti ohean dagoelako..., agintari bihozgabe baten antza du...

Orokorrean ipuin originala, interesgarria eta polita da, baina niri hainbeste gustatu ez zaizkidan bi gauzatxo ere aipatu egingo ditut. Izenburua Gabon Guanito du liburuak eta hori datorkio ipurtargiaren hitz egiteko eratik, batzuetan ez baitaki “g” eta “j” bereizten. Aitzakia hori hartuta liburuan zehar trikimailu hori erabiltzen du egileak, berariaz g batzuk j bihurtuz, adibidez “bestela jalduko naiz (galduko)”, “harrijarriagoa iruditu zitzaion”... Batzuetan pixka bat astuna suertatu zait niri, agian sarriegi erabili delako baliabide hori. Hala ere gustatuko litzaidake jakitea umeez sentsazio berbera izaten duten liburua irakurtzean, ala baliabide hori polit eta txokante egiten zaien. Gerta bailiteke niri ezer askorik ez esatea jolas moduko horrek eta umeez baliabide jostalari eta interesgarritzat hartzea.

Beste “tik” polit batzuk ere sartu ditu egileak, hala nola: “Ez dakit honako hau ez ote dudan lehenago kontatu, baina...”. “Juanito pozik zegoela esan dut eta hau ondo esana dago...” Era honetako errepikapenak baliabide literario politak dira eta testuari saltsa eta berezitasuna eskaintzen diote. Baina, hemen ere kasu batzuetan pixka-pixka bat egileak pasatu egin ote den sentsazioa izan dut nik. Hala ere, irakurle gaztekoen iritzia jakitea gustatuko litzaidake.

Laburbilduz, ipuin fresko, polit eta interesgarria iruditu zait. Jabier Muguruzak hemen ere erakutsi du inori bururatuko ez litzazkiokeen egoerak eta gertaerak ipuin edo istorio batean sartzeko daukan abilezia. Normalean irakurtzen ez dituzun gauzak aurkitzen dituzu egile honen istorioetan eta hori ere balore interesgarri bat da: badakizu istorio desberdin bat topatuko duzula autore honengan.»

Iritzi honetan kutsu negatiboa hartu baldin badu norbaitek, seinale nire pertzepzioa ez dudala ondo adierazi. Liburua orokorrean polita eta interesgarria da, eta ondo kontatuta egoteaz gain, inork kontatzen ez dituen historiak sartzeko abilezia dauka Jabier Muguruzak. Horregatik gustatzen zait bere estiloa beste idazleengandik hain desberdina eta aldi berean hain aberatsa delako gauza xumeak kontatzerakoan ere. Eta zalantzazko bezala utzi ditudan puntutxo horiek gustatuko litzaidake umeen ahotik entzutea nire pertzepzio berbera izan duten ala haiei gauza naturala eta interesgarria egin zaien baliabide horiekin aurkitzea.

2001ean, beste liburu interesgarri bat argitaratu zuen Jabier Muguruzak: *Sebas leihotik begira*. Istorio honi buruzko nire iritzia azaldu aurretik, nirea baino interesgarriagoak izan daitezkeen bi iruzkin eskaini nahi nituzke hemen. Lehenengoa Laura Sagastumerena da, *Behinola* al-dizkarian azal dutakoa:

Musikaren oihartzuna eta koloreen aniztasuna

«Jabier Muguruzaren musika ezagutzen eta gozatzen dugunontzat, argi dago musikari irundarrak lortua duela bere estilo, bere estetika propioa, batez ere letra xume bezain zainduetan eta erritmo pausatu, intimoetan, hau da, nolabaiteko estetika minimalista batean gauzatzen dena. Orain arte idatzi dituen ipuinetan haurrentzat zein helduentzat ezaugarri berberak antzeman daitezke, eta ekintza gutxiarekin testu samurrak eskaini izan dizkigu.

Sebas leihotik begira ipuin laburraren aurkezpena egiterakoan, idazleak Monet pintore frantsesa ekarri zuen gogora, eta nola pasatu zituen hainbat urte etxetik irten gabe, leihotik ikusten zuen lorategia, behin eta berrito, bere ñabardura guztiekin margotzen. Ipuin honen protagonistaren ametsa ere, bere hiriko, bere etxe pareko parkea margotzea litzateke, beharbada hiriaren gristasunean kolorea eta bizipoza ekarriko duen elementu bakarra izanik:

Sebasek oso gustukoa zuen marrazkiak egitea, eta amets egiten zuen noizbait parke aldakor hura egunero pintatu ahal izatearekin. Egunen batean lasai ibili ahalko zen gela hartan, libre; gela hartako nagusia izango zen orduan, eta inolako debeku eta presarik gabe, bere estutxea hartu, hara sartu, eta koaderno handian egunero parkeko marrazki bat egingo zuen, kolore eta guzti.

Gainera, Sebasentzat parkea amets moduko zerbait ere bada, izan ere bere bizitzan tamalez birritan bakarrik egon da han, batean aitona-rekin eta, bestean, bere urtebetetzean, gurasoekin; izan ere hiria oso arriskutsua da; izan ere parkea gurasoen gelako leihotik baino ezin da ikusi.

Halako batean, hiriko gristasuna zuri bilakatuko da elurtza baten eraginez, eta Sebas, trikimailu baten bidez, gurasoen gelara joana, ametsetan-edo hasiko da.

Ez dakigu zergatik, ez dakigu nola, baina Kioto hirian agertuko da, hau da, berearen kontrapuntua den hiri batean. Han denak dira adeitsuak, abegitsuak, eta gizon batek bere etxean hartuko du.

Sebasek ez zuen batere garbi ikusten gizonarekin joatearena, baina abiatu ezean, zer aukera geratzen zitzaion merkatu hartan? Atera zen, bada, azkenean, tipoarekin handik, eta autoan sartzeko gonbita jasotzean berriz ere zalantza egin zuen: bere gurasoek ez zuten begi onez ikusiko arrotz batekin joatea, hori seguru. Hala eta guztiz ere, sartu egin zen azkenean.

Gizon horrekin beste ohitura batzuk ezagutuko ditu Sebasek, eta harekin hizkuntza jolas amaigabea gozatuko du, eta hura lanean dabilen bitartean, etxeko leihotik baso bat ikusiko du, udazkeneko gorriaren ñabardura guztiak eskaintzen dizkiona. Eta basoa behin eta berriro margotzeari ekingo dio, azkenean, ez jakin nola, berriro ere bere etxean agertuko delarik.

Haur eta Gazte Literatura gutxietsia dagoela dioten askok esan ohi dute idazlea bera baino baztertuago dagoela ilustratzailea. Eta ipuin honen zerbait argi uzten badu, hori margotzearen garrantzia da. Interpretatide asko ere, leihotik asko eta, ondorioz, ñabardura asko eskaintzen digu, izan arteari buruz, izan batez ere gaurko bizimoduari buruz, baina amaiera ezagun samarra izateaz gain (dena amets hutsa zen), azkarregi etorri dela iruditu zaio irakurleari. Eta irakurlea, obra irakurritakoan, ez da geratu Jabier Muguruzaren kantu bat entzutean bezain asebetarik, beharbada horixe da hitza, “asebetarik”. Musikan gizona betean —estilo estetiko betean, alegia— sentitzen badugu ere, helduen literaturan ere antzeko zerbait sumatzen dugun arren, egilearen haur lanetan ez dugu orain artean halako zirrararik sentitu, beharbada genero hau gutxietsia ez ezik oso zaila ere badelako, beharbada haurrek, poesiarekin eta kolo-rearekin batera, zerbait zertxobait dinamikoagoa eskatzen dutelako. Ez dakit.»

Laura Sagastume, Behinola 5. zenbakia 2001eko abendua

Bigarren iruzkina Javier Rojok *El Correo* egunkarian egindako da:

Ametsaren indarra

«Euskal Herrian argitaratzen den haur eta gazte literaturaren inflazioak sortu duen egoera pixka bat tristean noizean behin atentzioa ema-

ten duten liburuak agertzen dira. Jabier Muguruzaren “Sebas leihotik begira” izeneko ipuin hau, adibidez. Hiri gris batean hamar urte inguruko mutiko batek bakarrik pasatzen du denbora gehiena. Gurasoek zorrotz samar jokatzen dute berarekin eta debeku asko ezarri diote. Bizitza aspergarri honetan, kolore apur bat jartzen duen gauza bakarra leiho batetik ikusten den parke urruna eta ia-ia helezina da. Elementu berri batek aldatzen du egoera hau: irudimenak zabalduko dizkio umeari, amets baten, beste errealtate baten itxurapean, mundu ezezagun batera heltzeko atea. Mundu berri honetan, hizkuntza ez ezagutzea ez da oztopoa izango pertsonen arteko komunikazioa gerta dadin, toki horretan komunikazioa hizkuntzen gainetik baitago. Kontrajarpena argia da: alde batetik, hiri grisa eta bakardadea; bestetik, kolorez betetako mundua eta komunikazioa. Izan ere, istorio honetan hizkuntzek mezuak izkutatzeko gizakiek asmatu dituzten tresnak dirudite. Liburu apal baten aurrean gaude, baina, dudarik gabe, hala kontatzen duen istorioagatik, nola planteatzen dituen sakoneko arazoengatik, interesgarria da.»

Javier Rojo, El Correo 2001eko uztailaren 18a

Bi iruzkin horiek aipatu ondoren, nire iritzia pertsonal laburra ematera ausartuko naiz, askoz gehiago ez baitaukat esateko:

Liburu ederra. Bere eguneroko bizitza aspergarri eta monotonotik ateratzea lortzen du Sebasek amets baten bidez. Gurasoen gelara joan denean, lo hartu eta ametsetako mundu onirikoan sartu baita, kolorez beteriko Japonian aurkitzen duelarik bere burua, zeharo galduta. Gizon eskuzabal, alai eta berezi horren bidez Kioto ezagutzeko parada izango du, bereziki Kiotoko mendi eta zuhaitz ederrak, hosto koloreanitzez hornituak eta hango tenplu eta eraikin bereziak mirestuko ditu.

Bide batez, japonierako eguneroko esamoldeak eta hitzak ezagutuko ditu, eta hango hainbat ohitura ere bai.

Gustura irakurtzen den liburua da. Umeei zer nolako inpresioa egin dien jakitea gustatuko litzaidake.

2001ean baita ere argitaratu zuen egile honek berak *Zubi misteriosuan* izeneko ipuin xumea.

Amona eta Ane paseatzera joaten dira. Egun honetan beste bide bat hartzen dute eta zuhaitz handien artean igarotzen dira. Oihan bat dirudi. Aurrera joan ahala, soinu bat entzuten dute: errekatxo baten murmurioa. Harantz joan eta errekatxoa eta hura zeharkatzeko egurrezko

zubia ikusten dute. Amona zubiaren alde batean esertzen da eta Ane amonaren ondoan. Erreka ederra da, kolore bitxikoa, berdexka. Baina Ane ezin da geldi egon eta zubiaren beste aldera joaten da. Ibaiak kolore desberdina du, lokatz kolorea, zikina... Amonarengana joan eta “amona, amona, ibai honek bi kolore ditu...” Amonak: “Nik alde honi bakarrik begiratzan diot. Bestea ikusten badut triste jartzen naiz. Hemen bizia dago: landareak, ezkailuak, zapatariak...; tximeletak, intsektuak, txori mota batzuk alde honetan ibiltzen dira. Niri kolore honetako ibaia gus-tatzen zait, zubiaren alde hau maite dut.” Luzaroan han egoten da amonaren ondoan. Gero biak eskutik helduta etxera joaten dira. Anek gehi-ago jakin nahi zuen bi koloreko ibaiaz eta zubi misterioitsuaz.

Ipuin berezia da, oso laburra, marrazki ederrez hornitua eta hemen ere natura eta honen zaintza (ekologia) dira leit-motiv-a. Amonak umeari bizitzaren eta naturaren alde ederra, garbia, kutsadurarik gabea erakutsi nahi dio. Hizkuntza aldetik erraza, zehatza eta garbia da, ira-kurtzeko arazorik ematen ez duena.

2004an, *Asteburu bat tren zaharrean* obra eskaini zigun Jabier Mugu-ruzak. Ondoren doa nire iritzia istorio honi buruz:

Mutiko bat, Markel, harriturik dago bere ikaskidea, Unai, eta haren arreba, Aitziber, gurasoekin kanpotik etorriak, tren zahar batean bi-zitzen jarri direlako. Tren hori soro batean abandonaturik zegoen, eta bestetarako dirurik ez nonbait, eta hortxe jarri ziren bizitzen. Mutikoa harriturik dago: nola bizi liteke tren batean?

Baina Unai lagunak asteburu bat haren etxean, alegia, trenean, pa-satzera gonbidatzen du.

Dena da berezia tren hartan. Markel harriturik dago trena etxe bat bezalaxe antolatuta dagoelako: komuna, sukaldea, egongelak, logelak, eta gainera arrainontzi handia arrain koloretsuz eta landarez bete-a, katu bat eta hareazko erloju berezi-berezia daude han. Erlojuan harea goitik behera jaisten ari da poliki-poliki.

Unai gauza gehiago ikustera gonbidatzen du Markel, Aitziber eskolako lanak egiten ari den bitartean. Tren barrua ikusten ari direla, Unai berriro erlojua dagoen egongelara eramaten du Markel laguna. Azken hare aleak erortzen ari dira eta guztia beheko aldera erori de-nean, Unai arrainontzian arrainak eta landarek mugitzen bezala ikus-ten ditu, eta konturatzen da trena martxan jarri dela, astiro-astiro ibiliz. Bidaia magiko batean abiatu da trena, erlojuko hare guztia behera eror-

tzean. Basamortu itxurako paisaiak eta bizimodu desberdin bat daraman jendea ikusiko dute leihoetatik. Harrituta doa Markel. Unairi galderak egiten dizkio, baina honek ez dio erantzun zuzenik ematen (agian, ez dakielako edota beste gauza batzuei buruz hitz egin nahiago duelako).

Denbora luzez ibili dela trena iruditu zaio Markeli. Eta halako batean, gelditu egin da trena, eta leihotik begiratu eta betiko soroan dagoela konturatu da. Eta ilunabarra dela.

Afaltzera deitu diete eta bere lagunak guraso jator haiekin afaltzen du mutikoak.

Ohera joateko prestatutakoan, kontu-kontari egon dira pixka batean Unai, Markel eta Aitziber. Baina Markel nekatuta dago eta laster lo hartu du.

Hurrengo egunean, jolas egiten dute aspertu arte. Baina inork ez du ezer esan trenaren bidaiari buruz.

Gero etxera joandakoan, ez da ausartu gurasoei esaten treneko bidaiarena (ez baitaki nola hartuko dioten). Bakarrik oso ondo ibili dela esan die.

Eta orain, norbaiti kontatu beharra zeukan Markelek hau dena eta batez ere treneko bidaiarena eta guri, irakurleoi kontatu digu bere esperientzia interesgarri eta polita.

Ipuin xumea da euskara txukun eta garbian idatzia. Eta bertan bidaiaria fantastiko horrez gain, hainbat balore ere ageri dira: adiskidetasuna, desberdinekiko begirunea, gauza txikiak baloratzen jakitea...

2005ean, *Amapola oporretan* izeneko ipuina argitaratu zuen Jabierrek. Hemen doa liburuaren laburpen-erreseina eta nire iritzia:

Amapola zazpi urteko neskatila da. Duela bost urtetik hona aitarekin bakarrik bizi da. Aitak ez du denbora askorik alabarekin egoteko. Baina, behin, oporretan, elkarrekin joatea proposatu zion aitak alabari. Neska oso pozik jarri zen.

Oporretan itsas bazterrean, faroa ikusten du alabak eta galderak egiten hasten da, bukatzen ez diren galderak. Aita aspertuta dago hainbeste galderarekin, eta denak erantzuten saiatzen da, baina galderei iskin egiten ere bai.

Azkenean, neskak faroa bisitatzera joatea eskatzen dio aitari eta honek agintzen dio baietz, baina hurrengo gauean joango direla.

Eguna hondartza inguruan eta itsasoan bainatuz pasatu ondoren, aitak siesta egin nahi du, baina Amapola beldur da, aita erabat lo geldituko ote den. Siesta txiki bat egindakoa, aita esnatzen du eta tiraka kalera ateratzen du.

Faro aldera. Berriro galderak. Aitak tonto papera egiten du eta intsektu bat belarrian sartu zaiola esaten dio oihuka. Neskak badaki gezurretan ari dela eta kilimak egiten dizkio. Biak barrez hasten dira.

Gero faro aldera. Neska aurreratu egiten da. Eta faroaren atzealdean dagoen ate batetik barrura joaten da. Karakola eskaileretan goraino igotzen da. Faroko goiko partean bonbila handi bat dago. Aita eta biak barruan dantzan ari direla iruditu zaio.

Kristalen artetik kanpora irten eta izugarritzko altura ikusi du eta bista ikusgarriak.

Aita oihuka ari da:

Amapolaaa!!!

Neska korrikla batean jaitsi da.

Barkatu, faro barruan negoen.

Aitari kontatuko dio bera eta aita dantzan ikusi dituela bonbilaren kristalean? Beste egun baterako utziko du aitak hori egia den ala ez frogatzea.

Oporrak ederki pasatu dituzte eta Amapola zoriontsu da. Bizitza ederra da Amapolarentzat.

Ipuin polita da, xumea. Aita-alaben arteko harremana ageri da eta bizitza zoriontsua gauza txikiekin. *Jon eta zaldiak* liburuan aita-semeen bizimodua kontatzen da. Istorio hau hura baino sinpleagoa da, baina samurra eta polita. Ederki deskribatzen ditu Jabier Muguruzak egunerokotasuna, eguneroko gauza xumeak eta horiek duten garrantzia. Orokorrean liburu polita da!

Eta, azkenik, 2009an, *Jon eta zaldiak* liburua idatzi zuen Jabier Muguruzak. Hemen duzue baita ere istorio horren iruzkina eta balorazioa:

Istorio hunkigarria!!! Xumea, baina ederra eta samurtasunez betea.

Aita-semeak herritik aparteko etxalde batean bizi dira basoa hasten den inguruan. Aita alarguna da eta mutikoa umezurtza. Ederki kontatzen dira aita-semeak. Aitak zaldiak zaintzen ditu, bereak eta beste

batzuenak. Horien artean, Argi izeneko pottoka ttiki politt bat ere badute, Jon mutikoaren lagun kuttuna.

Egun batean mutilak aita erdi zoratuta bezala topatzen du etxe aurreko zuhaitz handiaren inguruan bueltaka, buruari helduta. Semea ikustean negar egiten du aitak. Semeak aita besarkatzen du, burua haren altzoan kokatzen duen bitartean. Lau zaldi lapurtu dizkietela esaten dio aitak, tartean Argi ere bai. Semeak pena handia hartzen du, eta erabakimen handiz basoan barrena joaten da, zaldiak aurkitzeko asmotan. Espero du lapurrak oinez joan direla (ez baita motor hotsik entzun inguru haietan) eta ez direla oso urruti ibiliko.

Oso polita da semearen ibilaldia basoan, bakarrik, batzuetan belduz, baina zaldiak topatzeko erabaki sendoarekin.

Nekatuta, eseri eta ogitartekoa jaten du. Basurde bat etortzen zaio eta begira-begira gelditzen. Haren begietan Joxe harakina ikusi bide du mutikoak. Basurdea joandakoan, bila jarraitu du, baina gaua etorri zaio eta etxerako bidea hartu du.

Aita etxe aurrean zain dauka negarrez. “Zaldiak ez dituzte lapurtu. Aspaldi honetan diruz ez genbiltzan ondo eta saldu egin behar izan ditut...”, aitaren aitortza. Mutikoa jokoaz kanpo bezala geratzen da. Ez diola axolik esaten dio aitari, Argi gabe ere biziko dela.

Baina, aitak agintzen dio ahaleginak eta bi egingo dituela Argi berreskuratzeko, beste zaldi guztiak saldu behar baditu ere. Konturatu da Jon bere semearentzat Argi lagun handi bat zela eta ez zeukala eskubiderik hura saltzeko.

Aitak argi eta garbi esaten dio kosta ahala kosta Argi berriro ekarriko duela etxera.

Istorio zirrargarria, xumea, maitasunez eta samurtasunez betea, bigunkerietan erori gabe. Oso istorio polita, atseгина eta pentsatzen dut umeen gustukoa.

Honenbestez, aztertu dugu Jabier Muguruzak haur literaturari egin dion ekarpena. Oso estilo berezia eta pertsonala du Jabierrek, beste inork kontatuko ez dituen istorioak kontatzeko abilezia.

Eta orain, gure idazlearen obra hobeto ulertzearen, galdera sorta bat prestatu dugu, haren asmo berriak, egindakoaren zergatiak eta irakurleekin izan dituen esperientzien berri eman diezagun.

Elkarrizketa

Elkarrizketatzailea: Iñaki Zubeldia (I.Z.)

Elkarrizketatua: Jabier Muguruza (J.M.)

I.Z.: Txiki-txikitatetik musika munduan aritu ondoren, nondik nora sortu zitzaizun haur literaturaren esparruan sartzeko gogo edo grina hori?

J.M.: Neu nintzen mutiko hura, nahiko baldintza berezietan bizi izan zen haurtzaroan. Pentsa, 7 urterekin Holandan nengoen, Europako Lehiaketan akordeoia jotzen. Horrela bizitzeak baditu alderdi onak, baina baita beste batzuk hain onak ez direnak ere, batez ere presioa.

Gero, nire bizitzaren beste etapa batean, kuriositatea piztu zitzaidan ni izandako umeari buruz. Eta seguraski ez da kasualitatea Pedagogia ikastera sartu izana, edo musikari eta idazle gisa sinatutako lehen obrak umeentzat sortutakoak izatea. Kezka horren ondorioz, seguruena, zuzendu izan naiz publiko horrengana.

I.Z.: Zure haur literaturako lehen liburua *Sei lagun sei sekretu* da eta bertan golpe segurua jotzen duzu, obra bikaina eskainiz eta umeen mundu psikologikoan maisuki sartuz. Nondik sortu zen ideia jenial hori, sekretuen bitartez haurren izaera eta nortasuna pixkana-pixkana azaltzen joatearena?

J.M.: Eskertzen dizkizut hitz horiek. Umeen mundu psikologikoa asko aztertu dut nire bizitzan, hori egia da. Beste batzuek bestelako obsesioak izan dituzten bezalaxe, nirea haur-psikologia izan da urte askoan. Eta sekretuen ideia horren abiapuntua oraintxe kontatuko dizut: Sarrionandiaren obra batean honako planteamendu hau azaltzen da, gutxi gorabehera: “gure sekretuak, behin partekatuz gero, are handiagoak izango dira”. Gero, nola lotu nuen ideia hori ume-talde horrekin, euren barne-kezkekin, eta abar... idearik ere ez, ez naiz horretaz oroitzen.

I.Z.: Liburu honen iruzkina egiterakoan, honako hauek jarri nituen zure liburuari buruz: «Istoria zoragarria, maisuki kontatua. Liburu hau harribitxi berezi horietako bat da. Haurtzaroko usaina dario bere orrialdeei, samurtasuna, naturaltasuna, umeen bizi-modu inuzentea, xumea eta, aldi berean, aberatsa, eta ezustekoz eta bizikizunez betea ageri da bertan. Harrigarria da nola lortu

duen Jabier Muguruzak haurren psikologian sartzea eta hauen mundu oniriko eta fantasiak betea eguneroko errealis-
moarekin lotzea. Eta, istorio zirraragarria kontatzeaz gain, koadrillaren leialtasunari buruzko kantu zoragarria da, ani-
malienganako maitasuna, begirunea eta enpatia zeharka eta ia konturatu gabe, baina lanbroa bezala mela-mela egiterari-
no sartzen dizuna.» Uste duzu liburuaren aspekturen bat gel-
ditu dela kanpoan analisi honetan? Hau da, esandakoaz gain, zuk beste zerbait azaldu edo iradoki nahi zenuen istorio ho-
nen bidez?

J.M.: Garbi dago liburua asko gustatu zaizula, eta ni poztu egiten naiz horregatik. Maiz galdetu diot neure buruari zer dela-eta segitzen den liburu hori saltzen (ez dakit zenbat edizio saldu diren dagoeneko), eta igoal gakoa nik uste baino sinpleagoa da, igoal nire gainerako liburuak baino hobea da, besterik gabe.

I.Z.: Eskoletan edo beste nonbaiten umeekin hitz egiteko aukerarik izan duzu liburu honi buruz? Nola hartzen dute umeek istorio hori? Zer sentipen izan dituzte irakurleek?

J.M.: Bai, askotan hitz egin dut beraiekin. Gustuko dute, gozaten dutela esaten didate. Horrez gain, zalantza dexente sortzen zaizkie, pertsonaiei buruz, euren jokabideei buruz, eta abar.

I.Z.: *Gabon Guanito* da zure hurrengo liburua. Liburu honen iruzkina egiterakoan zalantza batzuk izan nituen nik “g” eta “j” nahastuz sortzen ziren egoerekin. Umeekin hitz egin duzu inoiz baliabide hori erabiltzeari buruz? Politia iruditu zaie eta horrek ez die arazorik sortu ipuinaren erabileran?

J.M.: Umeek ez didate trabarik planteatu. Behin heldu batek bai, ordea.

I.Z.: Beste “tik” polit batzuk ere sartu dituzu liburu horretan: “Ez dakit honako hau ez ote dudan lehenago kontatu, baina...”. “Juanito pozik zegoela esan dut eta hau ondo esana dago...” Era honetako errepikapenak baliabide literario politak dira eta testuari saltsa eta berezitasuna eskaintzen diote. Baina, hemen ere kasu batzuetan pixka-pixka bat egilea pasatu egin ote den sentsazioa izan dut nik. Irakurle gatzetxoek komen-

tatu al dizute inoiz horrelako kezkarik? Ala agian nire paranoiak dira.

- J.M.: Ez didate eskoletan-eta aipatu, baina baliteke, gaurko nire ikuspuntutik begiratuta, “tik” horiek pixka bat sobera azaltzea, bai. Momentu hartan pentsatu nuen literarioki oso aberasgarriak izan zitezkeela, baina, beti bezala, neurrian asmatu behar, jakina. Horrez gain, amaren pertsonaiari ere aldaketa batzuk egingo nizkioke orain, gogorregi azaltzen da-eta.
- I.Z.: *Zubi misteriotsuan* izeneko ipuinaz iruzkinean esan ditugu esan beharrekoak. Beste zerbait berezirik esan nahi zenuke ipuin honetaz? Izan duzu anektodarik edo gauza jakingarririk honi buruz?
- J.M.: Ez, nik uste horrela ondo dagoela.
- I.Z.: *Sebas leihotik begira* liburuak prentsaren iruzkinak merezi izan ditu. Ez pentsa haur literaturan obra asko iristen direnik iruzkinak izatera. Nola sortu zen zure buruan ipuin berezi hau?
- J.M.: Japonian izan nintzen kontzertu batzuk ematen eta han ere (edo han bereziki) apunteak hartzeko mila motibo ikusi nituen. Batez ere, hiri handietatik kanpoko Japoniak liluratu ninduen. Apunte horietatik abiatuta idatzi nuen bidaia-narrazioa.
- I.Z.: Ikasleekin liburu honi buruz hitz egiteko paradarik izan duzu? Nola hartu dute istorioa?
- J.M.: Egia esan, liburu honi buruz ez dut hainbeste hitz egin ikasleekin, gutxiagotan eskatu didatelako eskoletan, baina aukera izan dugunean, iritzi onak jaso ditut. Uste dut ikasleek gustuko izan dutela beste mundu hori (Japonia beste mundu bat da guretzat) pixka bat ezagutzea.
- I.Z.: *Asteburu bat tren zaharrea* desberdintasunari eta adiskidetasunari egindako kantu bat da. Nola hartu dute umeez estilo honetako liburua?
- J.M.: Orain arte jasotako inpresioa oso ona izan da. Nik uste umeei benetan gustatzen zaiela istorioa... eta bidaiarena errepikatzen da.
- I.Z.: Esperientzia ezagunen batetik sortu zitzaizun istorio hori ala zure irudimenaren fruitu soila da?

- J.M.: Kasu honetan, beste behin ere, abiapuntua nik irakurritako zerbait izan zen, egunkari batean irakurritako berri bat, hain zuzen ere: familia bat hegazkin zahar-abandonatu bateko kabinan bizi zela, oso bizimodu eskasa izanda. Hortik aurrera, irudimena jarri zen martxan.
- I.Z.: *Amapola oporretan* istorioan aita-alabak dira protagonista. Biak oporretara doaz eta ederki konponduko dira. Mezu ezkuturen bat badu liburu honek?
- J.M.: Ez, ez du mezu zuzenik. Beste kasu askotan bezala, liburu horretan saiatu nintzen giza-harremanak islatzen, helduen eta umeen arteko harremanetan sakontzen. Hori bai, ikuspegia baikorra da, apostu hori badago; umeari argia eman behar diozu, ezin duzu zulo ilun batera bultzatu.
- I.Z.: *Jon eta zaldiak* da haur literaturako zure azken liburua. Hemen aita-semeak bizi dira mundu bukoliko batean, baina oso pobreak dira. Animalien ganako maitasuna eta enpatia ageri dira. Azken bi liburu hauetan amaren figura falta da. Apropos bilatutako efektoren bat dago hor?
- J.M.: Bi liburu horietan saiatu nintzen ohizko triangulaziotik aldentzen, fokoa bi senideen arteko harremanetan jarri ahal izateko.
- I.Z.: Umeekin landu duzu azken liburu hau? Zer esaten dute semeak bere pottoka maitea galtzen duenean? Bizitzako egoera erreal eta tragikoekin lotzen al dute istorio horretan gertatzen dena?
- J.M.: Orain arte liburua lantzeko aukera gutxi izan ditugu, baina aipatzen dituzun lotura eta proiektio horiek azalerazten dira, bai.
- I.Z.: Nola ikusten duzu, orokorrean, euskal haur eta gazte literatura? Mailarik badaukagula uste al duzu?
- J.M.: Nik uste benetan oso maila altua dugula haur literaturan. Izenik ez dut emango, baina esango nuke punta-puntako hamar bat idazle baditugula, gutxienez. Askok da hori, gure neurria kontuan izanda.
- I.Z.: Hutsunerik ikusten duzu esparru edo alor konkreturen batean? Zerbait gehiago jorratu beharko litzateke?

J.M.: .....

I.Z.: Nola ikusten duzu haur literaturaren kritika edo analisisa? Behar bezala baloratuta dagoela uste al duzu? Hemen ere zerbait gehiago egin beharko litzatekeela iruditzen al zaizu?

J.M.: Haur literatura, bigarren mailakotzat hartzen bada ere, presentzia bat badu gurean, zenbait aldizkari espezializatutan, eta medio estandarretan.

I.Z.: Zerbait gehiago erantsi nahi zenuke?

J.M.: Haur literaturak, komunitate batean, baloratu eta bultzatu beharreko kontua izan beharko luke, horretarako eskoletan ahalegin berezia eginez. Ildo horretatik, “Idazleak Ikastetxeetan” bezalako programak, murriztu beharrean, indartu egin beharko lirateke, dudarik gabe.